

ČESKÁ TELEVIZE

Centrum publicistiky, dokumentaristiky a vzdělávání

Bedřich Ludvík

PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ

16 dílný dokumentární cyklus

DÍL 9. VĚŽE VÁCLAVSKÉHO NÁMĚSTÍ.

Dramaturg: Milan Vacek

© říjen 2001 až únor 2007

OBRAZ 1
DVĚ PLOŠINY – KOSTEL SV. PROKOPA - ŽIŽKOV

Detail nohou Průvodce. Jdou po dlažbě.
Pak nastoupí do vysokozdvížné plošiny.
Ta začne stoupat...

Průvodce na stoupající plošině na
kameru:

Komentář:

Začíná seriál, který vás uchopí do
náruče, pozvedne k nebesům a už
nikdy vás nenechá klesnout.

Průvodce:

Uchopíme vás a pozvedneme
k vrcholům sta pražských věží.
Vystoupáme za vás tisíce schodů,
prolezeme spousty půd, otevřeme
stovky vikýřů. Na konci toho všeho
vás nabídneme pohledy na Prahu,
matku měst, v dědictví nám danou,
šírou tu Prahu, Prahu jedinou.

OBRAZ 2

OBRAZOVÁ MONTÁŽ + ÚVODNÍ TITULKY

Naprolínané oblety nejrůznějších
pražských věží.

Úvodní titulky:

Česká televize
Centrum dokumentaristiky,
publicistiky a vzdělávání
uvádí
dokumentární cyklus
PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ
Průvodce
VIKTOR PREISS
Námět, scénář, hudba, režie:
BEDŘICH LUDVÍK

(ústřední píseň)

*Nad městem jsou věže
Tyčí se nad námi
My žijem při zemi
Věže jsou s hvězdami*

*Ještě že věže jsou
Že nad námi stojí
Pozvednou k nebesům
Ty z nás kdo se bojí*

*A pak u nohou ti leží
Praha, město věží
Ať prší či sněží
Stoupejme do věží*

*Do věží ke zvonům
K jejich mocným tónům
Do věží vzhůru k lidem
Jímž je věž osudem*

OBRAZ 3

RAMPA PRAŽSKÉHO HRADU

Kamera odjíždí od pohledu na Prahu.
Průvodce se dostává do obrazu a mluví
na kameru:

Průvodce se otočí od kamery a zadívá
se na město pod sebou. Kamera zabírá
celek města. Pohyb oblaků se zrychlí.

Průvodce:

Opět stojím tady na rampě Pražského
hradu a dívám se na pražské
společenství věží.
Stojí tu vedle sebe věže kostelů,
radnic, škol, vodáren, nádraží...
Z celkového počtu více jak 350 námi
zaevidovaných věží je více než 130
věží kostelních. Ty jednoznačně
převažují. A přece je jedno místo, kde
kostelní věž nenajdete...

Komentář:

Opět se musíme vydat do doby císaře
Karla IV. Přesto, že on sám byl silně
věřícím člověkem, přesto je v jeho
plánech na založení Nového Města
Pražského místo, kde se jako by
nepočítalo s kostelem. Na jedné straně
staré hradby, na druhé straně městská
brána a mezi nimi po obou stranách jen
řady měšťanských domů.
Byl to omyl, přehlédnutí, záměr? To už
se asi nedozvíme. Kdejaká ulice měla
hned několik kostelů, ale tohle
centrální místo Prahy nemá kostel ani
jeden.

Průvodce na kameru:

Průvodce:

Tak co, už víte, kam se dnes
vypravíme? Které věže navštívíme?
Samotného by mě to nikdy nenapadlo.
Tím místem bez kostelů je samotné
Václavské náměstí. Vítám vás na
deváté výpravě do Prahy, města věží.

OBRAZ 4

LETECKÉ ZÁBĚRY VÁCLAVSKÉHO NÁMĚSTÍ

Montáž leteckých záběrů

(ústřední hudební motiv)

Komentář:

Základající listina Nového Města má datum 8. března 1348. O dva roky později byly dokončeny 3,5 km dlouhé hradby, které vymezily plochu větší než 360 ha. 750 metrů dlouhý a 50 metrů široký Koňský trh z něj zabíral plochu přes 3,5 ha. Hradby měly čtyři brány. Jedna z nich Koňský trh uzavírala. Stavba domů a věží mohla začít.

OBRAZ 5

RAMPA NÁRODNÍHO MUZEA

Průvodce stojí na rampě Národního muzea. Mluví na kameru:

Průvodce:

Stojím na místě, kde ještě v roce 1875 stála brána sv. Prokopa neboli Koňská brána.

Inzerty rytin Koňského trhu.

Komentář:

Podívejte se na dobové obrázky. Dýchá z nich poklid a nostalgie. Byly zde tři kašny. Z jedné z nich teklo při oslavě narozenin císaře Ferdinanda víno.

Průvodce na kameru:

Průvodce:

Byla zde i dvě popraviště: jedno uprostřed náměstí a druhé v místech kde stojím.

Inzerty dobových obrazů a fotografií

Komentář:

Od roku 1680 stála uprostřed náměstí jezdecká socha knížete Václava od Jana Jiřího Bendla. Později byla přemístěna a ještě později, v roce 1879 byla převezena na Vyšehrad, kde stojí dodnes.

Odjezd od sochy sv. Václava na
Průvodce stojícího pod ní

Průvodce:

Tento svatý Václav, který provází naše životy, je od sochaře Josefa Václava Myslbeka a stojí zde necelých sto let - od roku 1913.

Inzerty dobových obrázků

Průvodce na kameru:

Průvodce se otočí od kamery a vejde do dveří muzea. Stoupá po schodech, vychází na střechu, hledá cestu do lucerny na kopuli muzea

Komentář:

V roce 1875 byly středem náměstím vysázeny čtyři **aleje** platanů. Za pár let na to byly vykáceny a po okrajích náměstí byly vysázeny lípy.

O přejmenování Koňského trhu na Václavské náměstí se zasloužil Karel Havlíček Borovský. Stalo se tak roku 1848 a už tak zůstalo.

Průvodce:

Lucerna na kopuli Národního muzea je po věži chrámu sv. Víta druhou dominantou tohoto města věží.

Dnes je Národní muzeum před rekonstrukcí, tak uvidíme, jestli se mě podaří vystoupat na vrchol této národní stavby?

Komentář:

Když v roce 1753 vzniklo v Londýně Britské muzeum, bylo to první veřejné muzeum spravované státem. Po něm vznikl francouzský Louvre a španělské Prado. 15. dubna 1818 pak vyšlo provolání o založení **Národního** muzea v Praze.

Roku 1883 byla vypsána soutěž na budovu Národního **muzea**, v níž zvítězil Josef Schulz. Roku 1886 byl položen základní kámen. Otevřena byla při příležitosti Jubilejní výstavy roku 1891. Fontána pod rampou byla vybudována o dva roky později.

Průvodce v lucerně na kopuli
Národního muzea (točeno odnaproti
nebo z plošiny)

Naprolínané záběry Národního muzea
z plošiny.

Průvodce v lucerně na kameru:

Průvodce se otočí od kamery a
pohlédne na Václavské náměstí pod
sebou

Průvodce:

Tak se mi to podařilo! Jsem 69 metrů
nad hladinou fontány. **Pode mnou** je
sál Panteonu, 39 výstavních sálů a 235
místností.

Komentář:

Kolem lucerny Panteonu proletěly 7.
května roku 1945 dvě těžké letecké
pumy. Jedna zasáhla protější nárožní
dům a druhá zničila skleněnou kupoli
muzea a kanceláře pod ní.

Průvodce:

Naposled byla tato budova ohrožena v
roku 1968. Dodnes jsou na jejím
průčelí vidět důlky od zmatené střelby
sovětských vojáků.

Nespěchejte na mě. Ještě se mi odtud
nechce. Vždyť sem se už asi nikdy
nepodívám.

Každá věž je krásná, úžasná, ale tahle
je něčím zvláštní. Je to vlastně mladá
věž, moc toho nepamatuje, ale přesto
je opravdu „národní“.

Dobře to ti buditelé vymysleli a
postavili. Kéž bychom uměli v jejich
díle pokračovat...

OBRAZ 6

LETECKÉ ZABĚRY VÁCLAVSKÉHO NÁMĚSTÍ

Montáž pohledů na Václavské náměstí.

Komentář:

Od svého založení roku 1348 až po dostavění budovy Národního muzea v roce 1891, tedy bezmála 650 let, směřovalo toto náměstí z centra na periferii. Proto i domy, kterého ho lemovaly byly směrem k centru honosnější a vyšší a směrem ke Koňské bráně chudší a nižší. To se postavením Národního muzea radikálně změnilo. Dnes je Václavské náměstí jednou velkou přehlídkou výstavných, honosných budov.

OBRAZ 7

NA STŘEŠE PALÁCE LUCERNA

Kamera jde po střeše Paláce Lucerna.

Komentář:

Stojíme na střeše jedné z nich. Palác Lucerna je dům, který zná snad každý. Jeho projektantem byl inženýr Václav Havel, dědeček prezidenta Havla.

Pohledy na budovu Lucerny

Jde o první železobetonovou stavbu Prahy. Proto byl jejím hlavním inženýrem průkopník železobetonu inženýr Stanislav Bechyně. To on realizoval návrh sálu pro 1800 lidí. Palác Lucerna byl též prvním pasážovým domem a je v něm i nejstarší nepřetržitě fungující kino – od roku 1909.

Stavba vznikala komplikovaně a dlouho: od roku 1907 do roku 1919.

Kamera jde k lucernovité věži na rohu Štěpánské ulice a Václavského náměstí:

A víte, jak vznikl název tohoto paláce? Prý podle toho, jak paní Havlová reagovala na projekt, který jí ukázali. Řekla prý udiveně: “Vždyť je to samé sklo, vypadá to jako nějaká lucerna.” A název Lucerna byl na světě.

Pohledy na nárožní „lucernu“

16 let po dostavění Národního muzea a jeho kopule s lucernou je zahájena stavba této lucerny. Je ohromná a ukrývá v sobě několik poschodí kancelářských prostorů.

Kamera vystupuje na střechu nárožní věže paláce Lucerna.

Od otevření Národního muzea a zahájení této stavby uplynulo pouhých 16 let. Ale jistě cítíte, k jak ohromné proměně za těch 16 let došlo. I když český stát stále ještě v roce 1907 neexistoval, idealistické buditelství je

Kamera se rozhlíží kolem.

Montáž pohledů na město...

to tam. Palác Lucerna je veskrze
komerční projekt. Předznamenal
vlastně dnešní **supermarkety** v okolí
našich měst. Stejně jako do nich, mohli
jste i do Lucerny vejít ráno a vyjít až
večer. Uvnitř na vás čekal nejen onen
slavný sál, ale i obchody s oblečením,
kadeřník, restaurant, kavárna,
fotografický ateliér, pojišťovna,
úvěrový ústav ba i půjčovna knih.

Na nějaké rozhlížení se tady moc
nemyslelo. I když i střecha Lucerny
byla využita – točily se tady první
české filmy.

Tak se teď rozhlédněte se mnou.

(ústřední píseň)

U nohou ti leží

Praha, město věží

ať prší či sněží

stoupejme do věží...

OBRAZ 8

VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ – PŘED UNION BANKOU

Průvodce na kameru:

Průvodce:

Ted' stojím na místě zaniklé věže. Není to *poprvé*, co se s něčím podobným v tomto seriálu setkáváme. Pamatujete? Věž Malířů na Karlově. Věž Trubačů na Hradě...

Věž, která stála tady, patřila k domu U Lhotků. Byla to velká renesanční stavba s ozdobnými štíty a stála zde od roku 1600.

Inzert fotografie z roku 1875:

Komentář:

Na fotografii z roku 1875 ji ještě můžete vidět jako dominantu.

Inzert fotografie z roku 1890:

O dvacet let později ji už zastíňuje novostavba Stýblova domu.

Roku 1913 byla věž domu U Lhotků, přes četné protesty veřejnosti, zbořena.

Průvodce na kameru:

Průvodce:

Ale neklesejte na mysli. To byste *Pražanům* křivdili, kdybyste si mysleli, že si jen tak, bez náhrady, nechají zbourat věž. Na jejím místě *vyrostl* palác České banky a do jeho věže se teď vypravíme...

Průvodce jede výtahem, stoupá po schodech a nakonec vystupuje na plošinu kopule, pod otáčející se reklamou ŠKODA (nezabírat)

Komentář:

Palác Česká banky nazývaný také palác Ligna je zakončen prostornou kopulí. V ní se za těch bezmála sto let vystřídala celá řada zajímavých nájemníků. Tady byl ve 30. letech 20.

Průvodce na kopuli (dlouhé sklo)

století založena firma AB film. Později zde měl ateliér malíř Gross a další.

(ZJISTIT. DOPLNIT!)

Průvodce:

Nade mnou už je jenom otáčející se reklama a nad ní nekonečné nebe. Takový výhled by z věže U Stýblů nebyl.

Kamera na střeše za Průvodcem

Je odtud vidět nedaleká Jindřišská věž, věž hotelu Palace. Na druhou stranu věž Novoměstské radnice, kostela sv. Štěpána. Ale úplně nejbliž je věž na kterou, být mladší, bych klidně přeskočil. Nádherná, malebná věžička Wiehlova domu.

OBRAZ 9 **WIEHLŮV DŮM**

Naprolínané pohledy na Wiehlův dům

Komentář:

Wiehlův dům je jednou z nejkrásnějších staveb Václavského náměstí. Nese jméno po svém navrhovateli, staviteli a majiteli, architektu Antonínu Wiehlovi. Na jeho výzdobě se podílel malíř Mikoláš Aleš. Ornamenty jsou z dílny architekta Josefa Fanty, ano, toho Fanty, který navrhl budovu Wilsonova nádraží. Z hřebene jeho střechy vzrůstá osmiboká věžička s ochozem.

Kamera na ochozu věže.

Toto je ochoz jako stvořený pro posezení. Tohle je zatím asi nejpohodlnější věž, kterou jsme navštívili. Je čas si **odpočinout**. Zpomalit a potěšit se konejšivými pohledy na město a jeho věže...

Kamera pozoruje město u svých nohou.

(instrumentální podoba ústřední písně)

OBRAZ 10

LETECKÉ POHLEDY NA VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ

Montáž leteckých pohledů na
Václavského náměstí.

Komentář:

Jen málo kdo si uvědomí, že Wiehlův dům byl postaven právě v oněch šestnácti letech, které od sebe dělí stavbu Národního muzea a paláce Lucerna – roku 1896. Václavské náměstí je plné podobných paradoxů. Největší z nich je, že náměstí pojmenované podle českého patrona sv. Václava, nemá žádný kostel. A tak má blíž ke Koňskému trhu než ke standardnímu náměstí, jehož je kostel vždy nedílnou součástí.

(už jsme to říkali)

OBRAZ 11 **NA MŮSTKU**

Průvodce vejde do obrazu a mluví na kameru:

Průvodce:

A jsem na Můstku. Tady na mě čekají poslední dvě věže. Věž paláce Koruna a věž z nejnovějších – zlatá věž nárožního domu navazujícího na Lindtův dům architekta Ludvíka Kysely.

Průvodce zakloní hlavu a kamera stoupá pomalu po fasádě paláce Koruna až vystoupá nahoru k jeho koruně. Průvodce odtud na nás mává a zve nás gestem za ním.

Komentář:

Kdysi stál na tomto místě dům U Škrabochů nebo-li U Kamarýtů či U Špinků - prý to byl první dům postavený po založení Nového Města. V jeho prvním poschodí byla proslulá Vídeňská kavárna do které chodil číst noviny František Palacký se svým zetěm Františkem Ladislavem Riegerem.

Tady prý byl první kulečník v Praze. V letech 1912 až 1913 tady vyrostl palác Koruna. Pro První českou všeobecnou akciovou společnost pro pojišťování na život, později přejmenovanou na Koruna, ho navrhl architekt Antonín Pfeiffer.

Kamera přichází za Průvodcem vyhlížejícím z věže paláce Koruna na Václavské náměstí

- bohužel bez průvodce – nemá tady výraznější funkci

Průvodce:

Dnes je den mých splněných přání. Kolikrát jsem šel Václavským náměstím, zvedl hlavu k těmto věžím a pomyslel si, jak to v nich asi vypadá, kdo v nich bydlí a jaký je z nich výhled? A dnes jsem se dočkal. Vystoupal jsem do všech věží Václavského náměstí!

Montáž pohledů z věže paláce Koruna

Tak takto to vypadá v koruně Koruny a
takový je odtud pohled...

*(Nad městem jsou věže
Tyčí se nad námi
My žijem při zemi
věže jsou s hvězdami!)*

OBRAZ 12

VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ - ZLATÁVĚŽ

Montáž pohledů na Zlatý dům.

Průvodce:

Snad padesát let byla na rohu Václavského náměstí a ulice 28. října proluka. Dlouze se diskutovalo co s ní, bylo vyhlášeno několik soutěží na její dostavbu, ale nakonec se nikdy nic nepostavilo.

Za socialismu těch pár volných metrů čtverečních nikomu nevadilo, ale za kapitalismu získalo těch pár metrů v centru cenu zlata a začalo se stavět.

Pamatuji si na to docela přesně. I já jsem pokaždé když jsem šel kolem tak trochu zatajil dech obavou co to bude. Dnes musím říct, že vznikl dům, který sem bez problémů zapadl a hlavně: Zlaté Praze přibyla jedna nová a zlatá věž!

Průvodce stoupá domem do Zlaté věže

Komentář:

Praha má hned několik přívlastků. Jedním z nich je i Zlatá Praha. Možná pochází z dob panování císaře Karla IV. kdy byly věže Pražského hradu pozlaceny. Možná za to může císař Rudolf II. který přivedl do Prahy alchymisty provádějící transmutaci čehokoliv ve zlato. Dům na rohu Václavského náměstí zatím žádný přívlastek nemá. Možná by mu slušelo označení Zlatá věž.

Průvodce vejde do kanceláře v horním
patře Zlaté věže

Průvodce:

Tohoto místa je pro kancelář škoda.
Tady měla být exkluzivní kavárna.
Někdy mám pocit, že některá místa
Prahy by měla patřit všem. A tohle je
jedno z nich.

Průvodce přistoupí ke sklu a dívá se na
město pod sebou

Tak takto vypadá Praha kamenná,
Praha caput regni, Praha stověžatá,
Praha, srdce Evropy ze Zlaté věže na
rohu Václavského náměstí, jediného
pražského náměstí, které nemá kostel.

OBRAZ 13

ZÁVĚREČNÁ MONTÁŽ

Montáž leteckých pohledů na město a věže.

Komentář:

Ať si kdo chce co chce říká, náměstí bez jediné kostelní věže je jakési neúplné. Věž jako projev prosperity, síly, převahy je jen arogantní, prázdný symbol. Taková věž může být jistě také krásná, ale je hodna úcty a obdivu?

Václavské náměstí má v sobě zvláštní paradox: bezvěreční Češi se na něm shromažďují pod sochou svatého Václava, ale za celých těch sedmset let na tomto náměstí nedokázali postavit jediný kostel. Proto je Václavák takový jaký je. Profánní, upatlaný, opotřebovaný koňský trh.

A dokud se nad ním nevzepne věž kostela, jiný nebude.

Do montáže pohledů na pražské věže se vylnou závěrečné titulky:

Viděli jste seriál
PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ

(ústřední píseň)

provázel Viktor Preiss

Nad městem jsou věže

Tyčí se nad námi

námět a scénář:

My žijem při zemi

Bedřich Ludvík

Věže jsou s hvězdami

dramaturg:

Milan Vacek

odborný poradce:

arch. Milada Vršecká

autor děkuje:

.....

.....

ústřední píseň složil a zpívá:

Bedřich Ludvík

aranžmá písně:

Jan Jirásek

mix písně

Milan Jílek

zvuk:

Petr Přecechtěl

Vilém Šrail

Václav Vaněček

produkce:

Robert Riedl

Lenka Jandová

střih:

Vilém Šrail

vedoucí produkce:

Ivana Průšová

kamera:

Petr Seidl

režie:

Bedřich Ludvík

Vyrobilo

Centrum publicistiky,

dokumentaristiky a vzdělávání

© Česká televize 2007

Ještě že věže jsou

Že nad námi stojí

Pozvednou k nebesům

Ty z nás kdo se bojí

A pak u nohou ti leží

Praha, město věží

Ať prší či sněží

Stoupejme do věží

Do věží ke zvonům

K jejich mocným tónům

Do věží vzhůru k lidem

Jímž je věž osudem